

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकीय गोषवारा
१९९५-९६ व १९९६-९७

STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE
1995-96 & 1996-97

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
MUMBAI

Price Rs. 300

Government Press, Aurangabad

2003

प्रस्तावना

“महाराष्ट्र राज्य सांख्यिकीय गौषवारा” हे प्रकाशन १९९५-९६ आणि १९९६-९७ या वर्षाकरिता एकत्रितपणे इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत संयुक्तरित्या तयार करण्यात आले असून हा या मालिकेतील २८ वा अंक आहे. या प्रकाशनामध्ये महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व आर्थिक बाबींची १९९५-९६ आणि १९९६-९७ या वर्षाकरिता माहिती देण्यात आली आहे. जेथे १९९५-९६ आणि १९९६-९७ या वर्षाची माहिती उपलब्ध नाही, तेथे अद्ययावत उपलब्ध माहिती देण्यात आलेली आहे. हे प्रकाशन तयार करताना केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, नवी दिल्ली यांनी या प्रकाशनासंबंधात केलेल्या शिफारशीही विचारात घेण्यात आलेल्या आहेत.

२. महाराष्ट्र राज्य व जिल्ह्यांच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करणाऱ्यांना हे प्रकाशन “संदर्भ ग्रंथ” म्हणून उपयुक्त होईल, अशी आशा आहे.

३. केंद्र शासन, राज्य शासन, स्थानिक संस्था आणि इतर संस्था यांचे विविध विभाग व कार्यालये यांनी आवश्यक ती माहिती प्रकाशनाच्या या अंकात समाविष्ट करण्याकरिता उपलब्ध करून दिली आहे. त्यांच्या सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे.

मुंबई,

भा. मा. नगराळे, -

अर्थ व सांख्यिकी संचालक, मुंबई.

P R E F A C E

This combined issue of "State Statistical Abstract of Maharashtra State" for the years 1995-96 and 1996-97 (in English and Marathi) is the 28th in the series. In this publication, data on socio-economic characteristics of the State for the years 1995-96 and 1996-97 are given. The data for the latest available year is given where the data for the years 1995-96 and 1996-97 is not available. The recommendations of Central Statistical Organisations are also considered, while preparing this publication.

2. It is hoped that this publication will be useful as "Reference Book" to those interested in studying socio-economic aspects of Maharashtra and its districts.

3. I am thankful to the various departments and offices of the Central Government, State Government, Local Bodies and Other Organisations for extending their co-operation in supplying the requisite information for inclusion in this publication.

Mumbai

B. M. Nagrale,
Director of Economics & Statistics,
Mumbai.

क्रमांक Table No (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
(i)	जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी	(XVIII)	Note on reorganisation of districts in Maharashtra.
(ii)	प्रारंभिक	(XIX)	Introductory.
(iii)	दृष्टिकोपात महाराष्ट्र (सामान्य माहिती, भारताशी तुलना)	1	Maharashtra State at a glance (General Information, comparison with India).
(iv)	निवडक विषयांवरील सारांशाचे तक्ते	8	Summary tables on selected topics.
	1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या	21	AREA AND POPULATION
1.1	१९९१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफळ व लोकसंख्या	23	Area and Population according to population (1991) census.
1.2	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या (१९९१)	27	Scheduled Castes Population (1991)
1.3	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (१९९१)	28	Scheduled Tribes Population (1991)
1.4	नवबौद्धांची लोकसंख्या (१९८१)	29	Neo Buddhist Population (1981)
1.5	१९०१ पासूनच्या लोकसंख्येतील दरवर्षी चढउतार (१९९१)	30	Decadal Variation in population since 1901 (1991)
1.6	गावे व शहरांची संख्या (१९९१)	35	Number of Villages and Towns (1991)
1.7	खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (१९९१)	36	Villages classified by population (1991)
1.8	शहरे/शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (१९९१)	38	Towns/Urban agglomerations classified by population (1991)
1.9	शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या (१९९१)	40	Population of towns, urban areas and rural areas. (1991)
1.10	ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्यतः काम करणारे, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री-पुरुष (१९९१)	48	Main workers, marginal workers and non-workers in rural land urban areas by sex, (1991)
1.11	मुख्यतः काम करणाऱ्यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी (१९९१)	53	Classification of main workers by industrial category. (1991)
1.12	लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण (१९९१)	56	Distribution of population and workers by age group and sex. (1991)
1.13	धर्मानुसार लोकसंख्या (१९९१)	58	Population by religion. (1991)
1.14	राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये (१९९१)	59	Salient features of population by States (1991)
1.15	जिल्हावार अंदाजित लोकसंख्या (१९८२-१९९१)	60	Districtwise projected population (1982-1991)
1.16	एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे दर (१९९१)	61	Literacy rates of total population (1991)
1.17	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (१९९१)	62	Literacy rates of scheduled castes population (1991)
1.18	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (१९९१)	63	Literacy rates of scheduled tribes population (1991)
1.19	विंगर शेंती व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसाय गटानुसार वर्गीकरण (१९८१)	64	Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions (1981)
1.20	राज्यातील विंगर शेंती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे) (१९८१)	67	Occupational classification of persons at work other than cultivation (according to divisions, group etc.) (1981)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
1.21	औद्योगिक गटानुसार काम करणाऱ्यांचे (शेतीव्यतीरिक्त) वर्गीकरण. (१९८१)	70	Industrial classification of persons at work (other than cultivation) by divisions and major groups. (1981)
1.22	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या उद्योग घंटात काम करणाऱ्यांचे घरगुती उद्योगघंदे व विंगर घरगुती उद्योगघंदे यानुसार वर्गीकरण. (१९८१)	80	Distribution of workers in manufacturing, processing servicing and repairs by house-hold industry and non-household industry. (1981)
1.23	विंगर घरगुती उद्योगघंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामाच्या प्रकारानुसार व उद्योगघंदानुसार वर्गीकरण. (१९८१)	83	Industrial classification, by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity (1981)
1.24	काम करणाऱ्या व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण (१९८१)	86	Female workers and non-workers according to main activity classified by age groups. (1981)
1.25	मुख्यतः काम करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण (१९८१)	88	Female main workers according to main activity by classified marital status. (1981)
1.26	काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकार व लिंगानुसार वर्गीकरण (१९९१)	90	Persons not at work classified by type of activity and sex. (1991)
1.27	प्रमुख भाषा बोलणारी कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची जिल्हावार संख्या (१९८१)	92	Districtwise classification of household and household population by languages mainly spoken. (1981)
1.28	महाराष्ट्रात व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नांदणीचे ठिकाण यानुसार स्थलांतरितांची लोकसंख्या (१९८१)	96	Migrants population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Brihan Mumbai. (1981)
1.29	महाराष्ट्रात स्थलांतरांचे कारण व शंभटचे निवासस्थान (१९८१)	98	Migrants by place of last residence and reason for migration in Maharashtra (1981)
2. पर्यावरण सांख्यिकी		101	ENVIRONMENT STATISTICS
2.1 (A)	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रातील तपमान (१९९५-९६)	102	Temperature of different centres in Maharashtra (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	103	" (1996-97)
2.2 (A)	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रानुसार सापेक्ष आर्द्रता (१९९५-९६)	104	Relative humidity at different centres in Maharashtra. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	105	" (1996-97)
2.3	सामान्यपणे पडणाऱ्या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिकवर आकडेवारी	106	Monthwise normal number of rainy days and rainfall.
2.4 (A)	विविध केंद्रांच्या ठिकाणी पडलेला पाऊस (१९९५-९६)	108	Rainfall at different centres (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	138	" (1996-97)
2.5	पावसाची कक्षा व कालावधी	164	Spread and range of rainfall

तक्ता क्रमांक Table No (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
3. जीवनविषयक माहिती		165	VITAL STATISTICS
3.1 (A)	नोंदणी झालेल्या जन्माची लिंगानुसार संख्या व जन्मसमयी स्त्री, पुरुष प्रमाण (१९९५-९६)	166	No. of Registered Births classified by sex and sex ratio of Births. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	168	" " (1996-97)
3.2 (A)	ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्युंचे लिंगानुसार वर्गीकरण. (१९९५-९६)	170	No. of Registered Deaths classified by sex in Rural & Urban Area. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	171	" " (1996-97)
3.3 (A)	प्रमुख कारणानुसार नोंदणी झालेल्या मृत्युंची संख्या (१९९५-९६)	172	No. of Registered Deaths by principal causes (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	173	" " (1996-97)
3.4 (A)	लिंगानुसार व वयोगटानुसार नोंदणी झालेले मृत्यू (१९९५-९६)	174	No. of Registered Deaths by age and sex (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	175	" " (1996-97)
3.5 (A)	विभागानुसार बालमृत्यू दर व माताविषयक मृत्यूचे दर (१९९५-९६)	176	Registered Infant mortality rate and (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	177	maternal mortality rate (1996-97)
3.6	महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक मृत्यूचे महत्त्वाचे दर	178	Important vital rates in respect of Maharashtra State
3.7 (A)	जन्म दर, मृत्यू दर व बालमृत्यू दर (१९९५-९६)	179	Birth rates, death rates and infant mortality rates (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	180	" " (1996-97)
3.8 (A)	प्रमुख कारणानुसार मृत्यूंची संख्या (१९९५-९६)	181	Number of deaths by principal causes. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	182	" " (1996-97)
4. गृहनिर्माण		201	HOUSING
4.1	घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी (१९९९)	203	Classification of houses According to use (1991)
4.2	खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबाची संख्या (१९९९)	208	Households by number of rooms occupied (1991)
4.3	वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या (१९९९)	212	Number of occupied residential houses and persons per house in (1991)
4.4	सहाय्य घरांचे छप्पर व भिती यासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबाचे वर्गीकरण. (१९९९)	214	Distribution of households by predominant material of roof and wall of houses occupied by them. (1991)
4.5	बेघर व संस्थांत राहणारी लोकसंख्या (१९९९)	216	Houseless and institutional population (1991)
5. शिक्षण		217	EDUCATION
5.1	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यता प्राप्त संस्था	218	No. of recognised institutions by type of education
5.2 (A)	फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या. (१९९५-९६)	219	No. of educational institutions exclusively for girls by type of education. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	220	" " (1996-97)
5.3 (A)	वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या (१९९५-९६)	222	No. of schools according to classification (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	224	" " (1996-97)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
5.4 (A)	विभागवार शिक्षकांची संख्या (१९९५-९६)	226	No. of School Teachers classified by Department (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	228	" " (1996-97)
5.5 (A)	विभागवार विद्यार्थ्यांची संख्या (१९९५-९६)	230	No. of students by Department (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	232	" " (1996-97)
5.6 (A)	विभागवार अनुसूचित जातीच्या व नवबौध्द विद्यार्थ्यांची संख्या (१९९५-९६)	234	No. of scheduled castes students and Nav Buddhist by Department (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	236	" " (1996-97)
5.7 (A)	विभागवार अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची संख्या (१९९५-९६)	238	No. of scheduled tribes students, by Department (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	240	" " (1996-97)
5.8	अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या.	242	Intake in degree courses in Engineering by categories.
5.9	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी	243	Institutions and enrolment by type of education.
5.10	पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या	264	Enrolment of students and number of teachers.
5.11 (A)	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या. (१९९५-९६)	271	Number of pupils in pre-primary, primary and secondary schools by standards. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	275	" " (1996-97)
5.12 (A)	प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या. (१९९५-९६)	276	Number of pupils in primary and secondary institutions according to medium of instructions. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	279	" " (1996-97)
5.13 (A)	प्रमुख परीक्षांचे निकाल (१९९५-९६)	282	Examination results (Major examinations) (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	285	" " (1996-97)
5.14	संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था	290	Technical Institutions by type of Institutions.
5.15	तंत्र निकेतन संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेश क्षमता, नांव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या.	292	Number of Technical institutions intake capacity enrolment outturn and number of teachers by category of institutions.
5.16	शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता व उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या.	293	Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government industrial training institutions.
5.17	अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परीक्षेस बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या.	295	Number of students appeared and passed in final year examinations of an Engineering technological and polytechnics colleges.
	6. जनता संपर्क	297	MASS COMMUNICATION
6.1	मुख्य भाषांमधून प्रसिध्द झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या.	298	Number of Newspapers, Periodicals published by major languages.
6.2	जिल्हावार छापखान्यांची संख्या.	299	Number of printing presses by districts.
6.3 (A)	छापखाने व निरनिराळ्या भाषातील नियतकालिके (१९९५-९६)	300	Number of printing presses & No. of periodicals in different languages. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	306	" " (1996-97)
6.4	प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके या विषयी सांख्यिकी ...	312	Statistics of books and periodicals published.
6.5	पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण ...	313	Classification of books and periodicals according to languages.

Table No (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
6.6	प्रसिद्ध झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी ...	314	Distribution of books and peirodicals published according to subjects.
	7. आरोग्य	315	HEALTH
7.1 (A)	वैद्यकीय (विषय चिकित्सा) संस्थांची संख्या (१९९५-९६)	316	Number of Medical (Allopathic) Institutions. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	320	" (1996-97)
7.2 (A)	आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या (१९९५-९६)	322	Number of Ayurvedic, Unani & Homeopathic Institutions. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	323	" (1996-97)
7.3 (A)	वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या (१९९५-९६)	324	Number of beds in Medical Institutions. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	325	" (1996-97)
7.4 (A)	सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा.	326	Medical facilities available through public and public aided institutions. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	327	" (1996-97)
	8. कुटुंब कल्याण	329	FAMILY WELFARE
8.1	कुटुंब कल्याण चिकित्सालयांची/केंद्रांची संख्या	330	Number of family welfare clinics/centres.
8.2	महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम.	331	Family Welfare Programme in Maharashtra during
8.3	कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य.	332	No. of family welfare centres operating and work done.
	9. समाज कल्याण सेवा	333	SOCIAL WELFARE SERVICES
9.1	उद्देश व साधनानुसार आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांकरिता कर्ज व अनुदानाचे वाटप.	334	Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and source.
	10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलिस, गुन्हे व न्याय)	335	SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIME AND JUDICIAL)
10.1	महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलीसांची संख्या (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून).	336	Police stations and police force in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai).
10.2 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व पोलीसांची संख्या (१९९५-९६)	339	Cost and strength of Police in Maharashtra (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	341	" (1996-97)
10.3	इंडियन पिनल कोडच्याली महाराष्ट्र राज्यात झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्हेगार प्रयत्न धरून).	342	Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State.
10.4 (A)	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-१ (१९९५-९६)	344	Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-I (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	346	" (1996-97)
10.5 (A)	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-२ (१९९५-९६)	348	Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-II (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	350	" (1996-97)
10.6 (A)	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-१ (१९९५)	352	Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-I (1995)
(B)	" (१९९६)	354	" (1996)
10.7 (A)	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-२ (१९९५-९६)	356	Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-II (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	358	" (1996-97)
10.8 (A)	बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरलेले मालमत्ते व परत मिळालेली मालमत्ते. (१९९५-९६)	360	Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai). (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	361	" (1996-97)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
10.9 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरुन परंतु बृहन्मुंबई वगळून) भाग-१. (१९९५-९६)	362	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai) Part-I. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	366	" (1996-97)
10.10 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरुन परंतु बृहन्मुंबई वगळून) भाग-२ (१९९५-९६)	370	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai) Part-II. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	372	" (1996-97)
10.11	अपील व मूळ अधिकाराकरिता वापरणाऱ्या न्यायालयीन अधिकाऱ्यांची संख्या. (१९९४, १९९५)	374	Number of judicial officers exercising appellate and original jurisdiction in Maharashtra State. (1994, 1995)
10.12	महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेली, नवीन आलेली व ज्यात दोषारोप केले आहेत अशी प्रकरणे (मुंबई उच्च न्यायालयाचे हद्दीतील). (१९९४, १९९५)	375	Number of cases decided in and receipts and charges of the Court in the State of Maharashtra (territory subject to the High Court of Mumbai). (1994, 1995)
10.13 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयात दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य. (१९९४)	376	Number, description and value of civil suits instituted in the Civil Court in the State of Maharashtra. (1994)
(B)	" (१९९५)	378	" (1995)
10.14 (A)	महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल. (१९९४)	380	General results of the trial of civil cases of original jurisdiction in Maharashtra. (1994)
(B)	" (१९९५)	381	" (1995)
10.15 (A)	महाराष्ट्रातील विविध वर्गाच्या न्यायाधिकरणात चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल. (१९९४)	382	General results of trials of criminal cases in the tribunals of various classes in Maharashtra. (1994)
(B)	" (१९९५)	384	" (1995)
10.16 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणाबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकाल. (१९९४)	386	General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State. (1994)
(B)	" (१९९५)	388	" (1995)
10.17 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपिल न्यायालयाचा कारभार (१९९४)	390	Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State. (1994)
(B)	" (१९९५)	391	" (1995)
10.18 (A)	महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे (१९९४)	392	Number of offences reported in Maharashtra State. (1994)
(B)	" (१९९५)	394	" (1995)
10.19	फौजदारी गुन्हाच्या बाबतीत दिलेल्या शिक्षा (१९९४, १९९५)	396	Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra (1994, 1995)
10.20	कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी ...	397	Prisoners confined in jails and subsidiary jails.
10.21	कारागृहात दाखल केलेल्या वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त) लिंग, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या.	398	Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by sex, and convicts imprisoned during the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only).

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
10.22	कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्षेचे स्वरूप व शिक्षेची मुदत यानुसार (न्यायिक कैदी) तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या.	399	Number of convicts admitted into jails by sex, nature and length of sentences and convicts admitted in to the jails who has been previously convicted (for judicial convicts only).
10.23	तुरुंगातील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च.	400	Expenditure on guarding and maintaining the prisoners in jail.
11. राज्य उत्पन्न		401	STATE INCOME
11.1	घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक.	402	State and per capita domestic product at factor cost and their indices.
11.2	घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न.	403	Net State Domestic product at factor cost by sectors at current prices.
11.3	घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार विभागवार निव्वळ राज्य उत्पन्न	404	Net State Domestic product at factor cost by sectors at constant (1980-81) prices.
11.4	घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांक.	405	Indices of net State Domestic product at factor cost by major sectors.
11.5	मागील वर्षापेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या टक्केवारीतील बदल स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार.	406	Percentage change in net State Domestic product over the previous year at (1980-81) constant prices.
11.6	स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार निवडक राज्याचे व केंद्रशासित प्रदेशाचे दरडोई उत्पन्न.	407	Per capita Income in selected States/Union Territories of India at constant (1980-81) prices.
11.7	औद्योगिक गटानुसार झालेले चालू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्न (नवीन मालिका).	408	State Income by Industrial origin at current prices. (New series).
11.8	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या चालू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी.	409	Percentage distribution of State Income by Industrial origin at current prices.
11.9	औद्योगिक गटानुसार झालेले राज्य उत्पन्न (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार (नवीन मालिका).	410	State Income by Industrial origin at constant (1980-81) prices. (New series).
11.10	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी.	411	Percentage distribution of State Income by Industrial origin at constant ((1980-81) prices.
11.11	औद्योगिक गटानुसार झालेले राज्य उत्पन्नाचे (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार निर्देशांक.	412	Indices of State Income by Industrial origin at constant (1980-81) prices.
12. शेती		413	AGRICULTURE
12.1 (A)	जमिनीचा वापर (१९९५-९६)	416	Land utilization (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	420	" (1996-97)
12.2 (A)	प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन (१९९५-९६)	424	Area and outturn of principal crops (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	432	" (1996-97)
12.3	जास्त उत्पादित पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन.	440	Area and Average yield per hectare of HYV crops.
12.4 (A)	भारतातील राज्यवार प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पादन (१९९५-९६)	442	Average yield of important crops in India by State. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	443	" (1996-97)

क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
12.5	वहित धारकांची जिल्हावार संख्या व जमिनीचे क्षेत्र (कृषी गणना) (१९९०-९१)	444	Number of operational holdings according to size groups. (1990-91)
12.6	प्रकारानुसार एकूण वहित धारण जमिनीच्या संख्या व क्षेत्र (१९९०-९१)	446	Number and area of operational holdings by tenure and by size groups. (1990-91)
12.7	रासायनिक खतांचा वापर ...	447	Consumption of chemical fertilizers.
12.8	शेतीची यंत्रे आणि अवजारे (१९९२)	448	Agricultural machinery and implements (1992)
12.9	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनाचे निर्देशांक ...	450	Index numbers of production of principal crops in Maharashtra State.
12.10	जिल्हावार मुख्य पिकांखालील क्षेत्र ...	452	Area under major crops in each districts.
12.11	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांखालील क्षेत्रांचे निर्देशांक ...	456	Index number of area of principal crops in Maharashtra State.
12.12	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचे निर्देशांक ...	458	Index number of average yield of principal crops in Maharashtra State.
12.13	जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन ...	460	Area bounded in each district.
12.14	वहितीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र ...	461	Number of operational holdings and area operated.
	13. जलसिंचन	463	IRRIGATION
13.1(A)	सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र (१९९५-९६)	464	Area irrigated by different sources of irrigation. (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	465	" " (1996-97)
13.2(A)	जिल्ह्यानुसार सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र व लागवडीखालील एकूण क्षेत्र (१९९५-९६)	466	Gross area irrigated and gross cropped area by District (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	467	" " (1996-97)
13.3(A)	विविध पिकांनुसार सिंचनाखालील क्षेत्र (१९९५-९६)	468	Irrigated area under different crops (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	470	" " (1996-97)
13.4(A)	एकूण बागायती विहिरींची संख्या (१९९५-९६)	472	Total number of irrigation wells (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	473	" " (1996-97)
13.5(A)	निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र (१९९५-९६)	474	Irrigation potential created and actual. (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	475	Irrigated area (1996-97)
	14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय	477	ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING
14.1	जिल्हावार पशुघनाची संख्या (१९९२)	478	Live stock in each district (1992)
14.2(A)	पशुसंवर्धनासाठी मूलभूत सुविधा (१९९५-९६)	482	Infrastructure facilities in Animal Husbandry (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	484	" " (1996-97)
14.3(A)	पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम (१९९५-९६)	486	Work done by Veterinary Institution (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	489	" " (1996-97)
14.4	दुग्धशाळा आणि दूध शीतकरण केंद्राची संख्या व त्याची क्षमता ...	490	No. of milk plants and milk chilling centres and their capacity.
14.5(A)	उपचार केलेल्या व खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या (१९९५-९६)	493	Animal treated and castrated (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	496	" " (1996-97)
14.6(A)	पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या (१९९५-९६)	500	Number of Veterinary Institutions (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	501	" " (1996-97)
14.7	पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती	502	Miscellaneous statistics relating to animal husbandary

क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	15. वनशास्त्र व लाकूडतोड	505	FORESTRY AND LOGGING
15.1 (A)	मालकीनुसार वनक्षेत्र (१९९५-९६)	506	Area under Forest classified by ownership (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	507	" (1996-97)
15.2 (A)	प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य (१९९५-९६)	508	Quantity and Value of Major Forest Produce (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	509	" (1996-97)
15.3	आगी आणि गुरांपासून सुरक्षित वनक्षेत्र ...	510	Forest area protected from fire and cattle Grazing
15.4	महत्वाच्या जातीच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र ...	511	Plantation of important species.
15.5	वनावरील महसूल व खर्च ...	512	Revenue From Forest and expenditure on Forests.
15.6 (A)	निरनिराळ्या प्रकारच्या वनाखालील क्षेत्र (१९९५-९६)	514	Area under different types of forests (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	514	" (1996-97)
	16. मत्स्यव्यवसाय	517	FISHERIES
16.1	मासळीच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरविलेली मासळी	518	Fish catch and landings by group of species.
16.2	पकडलेल्या मासळीची विल्हेवाट (सागरी व भूजल) ...	519	Disposition of Fish Catch (Marine and Inland).
16.3	खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे ...	521	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish removed at different centres.
16.4	मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती ...	522	Miscellaneous statistics relating to fisheries.
16.5	सागरी मत्स्योत्पादन ...	524	Marine fish production.
16.6	प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन ...	526	Varietywise marine fish production.
16.7	मासळीच्या प्रमुख प्रकारच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मूल्यातील हिस्सा (टक्केवारी). ...	528	Percentage share of prominent varieties in total valuation of fish production.
16.8	निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी घाऊक किमती (वार्षिक).	530	Average annual wholesale (Boatside) prices of fish of various varieties.
	17. ग्राम विकास व सहकार	533	RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION
17.1	सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी ...	534	Selected Statistics of all Co-op. Societies.
17.2	प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण ...	536	Co-operative Societies and Banks Classified by types.
17.3	कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे व्यवहार ...	540	Operation of agricultural credit and multipurpose societies.
17.4	विगर कृषि पत संस्थांचे व्यवहार ...	542	Operation of Non-agricultural credit societies.
17.5	सहकार व भू-विकास बँकेची निवडक सांख्यिकी ...	544	Selected Statistics of State Co-op. Land Development Bank.
17.6	मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी ...	545	Selected Statistics of Central co-op Banks.
17.7	राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी ...	546	Selected Statistics of Apex State Marketing Federation.
17.8	मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी ...	547	Selected Statistics of Central Co-op. Banks
17.9	मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी ...	547	Selected Statistics of Labour contract Societies.
17.10	प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी ...	548	Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies.
17.11	दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी ...	549	Selected Statistics of Dairy and Milk supply Co-op. Societies.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
17.12	महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षवार निवडक सांख्यिकी ...	549	Yearwise Selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State.
17.13	औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी ...	550	Selected Statistics of Industrial Co-op. Societies.
17.14	(A) कृषि व बिगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार (१९९५-९६)	552	Operations of agricultural and Non-agricultural credit apex and central institutions. (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	554	" " (1996-97)
17.15	(A) सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार (१९९५-९६)	556	Operations of Co-operative marketing societies. (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	558	" " (1996-97)
17.16	(A) सहकारी उत्पादक संस्थेचे व्यवहार (१९९५-९६)	560	Operations of Co-operative productive enterprises. (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	562	" " (1996-97)
17.17	(A) इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार (१९९५-९६)	564	Operations of other Co-operative societies. (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	566	" " (1996-97)
	18. खाण काम	569	MINING AND QUARRYING
18.1	(A) खनिज उत्पादन, मूल्य व त्यांचे एकूण खाणी (१९९५-९६)	570	Mineral production its value and total mines. (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	572	" " (1996-97)
	19. उत्पादन	575	MANUFACTURING
19.1	नोंदणीकृत कारखान्याची संख्या ...	577	Number of Registered Factories.
19.2	(A) निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार (मालिका) (१९९५-९६)	578	Production and employment of manufacturing industries (Series) (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	579	" " (1996-97)
19.3	खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा. ...	580	Amount of grants and loans disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Board (Series).
19.4	औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड विकास ...	581	Industrial area Estates Developed.
19.5	(A) चालू कारखान्यातील कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण (१९९५-९६)	582	Distribution of working factories according to working strength. (1995-96)
	(B) " " (१९९६-९७)	584	" " (1996-97)
19.6	(A) ३१ डिसेंबर १९९५ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील चालू कारखान्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटांनुसार संख्या (१९९५)	586	Number of working factories and average daily employment in major groups of industries during the year ending 31st December (1995)
	(B) ३१ डिसेंबर १९९६ रोजी संपणाऱ्या गटांनुसार संख्या (१९९६)	598	" " (1996)
19.7	महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन ...	609	Industrial Production in Maharashtra.
19.8	(A) वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना+गैर-गणना) (१९९५-९६)	610	Annual survey of industries (Census+non-census) (1995-96)
	(B) (१९९६-९७)	611	" " (1996-97)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	20. वीज व ऊर्जा	613	ELECTRICITY AND POWER
20.1	महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर ...	614	Supply and Consumption of electricity in Maharashtra State.
20.2	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची/गावांची संख्या ...	615	Number of Towns/Villages Electrified.
20.3	उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर ...	616	Consumption of Electricity by uses.
	21. व्यापार	619	TRADE
21.1	लोहमार्गाने व जलमार्गाने निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात, निर्यात ...	620	Import and Export of selected commodities by rail and river.
21.2	मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल	621	Imports into Mumbai port and Export from Mumbai port.
	22. परिवहन व दळणवळण	625	TRANSPORT & COMMUNICATION
22.1 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने (१९९५-९६)	626	Number of Motor Vehicles Registered by District in the State. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	628	" " (1996-97)
22.2	निरनिराळ्या विभागांच्या देखभाली खालील रस्ते ...	630	Roads maintained by various Authorities in the State.
22.3 (A)	वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या (१९९५)	632	Number of accidents by type of vehicles involved (1995)
(B)	" " (१९९६)	634	" " (1996)
22.4	राज्यमार्गाची वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती ...	636	Progress of State Roadways commercial wing.
22.5 (A)	प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण (१९९५-९६)	637	Road length classified by category by district. (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	638	" " (1996-97)
22.6	३१ मार्च (१९९६ व १९९७) रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी. ...	639	Railway's route length as on 31st March 1996 and 1997 in the State.
22.7	वर्गवारीनुसार रस्त्यांची लांबी. ...	640	Road length according to different classes.
22.8 (A)	पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी (१९९५-९६)	641	Road length according to surface type (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	642	" " (1996-97)
22.9	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती. (१९९५-९६) व (१९९६-९७)	643	Operations of Maharashtra State Road Transport Corporations. (1995-96 and 1996-97).
22.10	मुंबई गोदीत असलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन (शासकीय किंवा व्यापारी).	644	Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and Merchant) which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls.
22.11	मुंबई येथील जहाजे दुरुस्त करण्याच्या गोदीत असलेल्या जहाजांची संख्या व वजन.	644	Number and Tonnage of vessels docked in Mere weather and Huges dry docks in Mumbai.
22.12	मुंबई बंदरातून येणाऱ्या व जाणाऱ्या प्रवाशांची वाहतूक (शिडाच्या जहाजातून आणि बंदरावतील नावेतून होणारी प्रवासी वाहतूक वगळून).	645	Number of passengers arrived and departed from Mumbai port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries).
22.13	महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक	647	Passenger Traffic at the minor ports of Maharashtra State.
22.14	महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल.	648	Cargo (imports and exports) handled at minor ports of Maharashtra State.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
22.15	निरनिराळ्या विमानतळावरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक	649	Passengers and freight traffic originating at various airports.
22.16 (A)	वाणिज्यिक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सघनतेनुसार रस्ते लांबी. (वर्गवार विभागणी) (१९९५-९६)	650	Road length according to daily average of the traffic intensity of commercial vehicles. (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	651	(classwise) " (1996-97)
	23. पणन व साठवणूक	653	MARKETING AND STORAGE
23.1	जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या	654	Number of regulated markets by districts
23.2	गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता	655	Number and capacity of storage units.
23.3 (A)	शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता (१९९५-९६)	656	Number and capacity of State owned warehouses. (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	657	" " (1996-97)
23.4	निवडक वस्तूंची संस्थाद्वारे वसूली	658	Procurement of selected commodities by Agencies.
23.5	अधिकृत शिधावाटप दुकाने	662	No. of authorised Fair Price Shops.
	24. संपर्क साधने	663	COMMUNICATIONS
24.1	टपाल व तार घरे	664	No of Postal Institutions.
	25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक	667	TOURISM AND CIVIL AVIATION
25.1	मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक	668	Foreign Tourists disembarking at Mumbai.
25.2	उड्डाण क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या	670	Number of flying clubs, Planes and persons trained.
	26. कामगार व सेवायोजन	671	LABOUR AND EMPLOYMENT
26.1	दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार	672	Number of commercial establishments, shops and workers employed.
26.2	सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या	673	Number of Registered working factories and average daily workers employed categorywise in public sector.
26.3	खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या	674	Number of Registered working factories and average daily workers employed categorywise in private sector.
26.4	माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातीच्या कर्मचाऱ्यांचे वर्षवार अभिवेदन.	675	Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen (Number).
26.5	रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नो-री मिळालेल्यांची व जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या.	676	Registration, placings and vacancies notified by Employment Exchange (Number).
26.6	उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार	678	Industrywise Employment.
26.7	खाणी/मळे/बंदरे इत्यादी मधील रोजगार	679	Employment in Mines/Plantation/Harbour/Ports etc.
26.8	खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार	680	Estimated Employment in Private and Public Sector.
26.9	राज्य लोक सेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या.	687	Number of Posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission.
26.10	महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतीची संख्या	682	Industrial Injuries in Maharashtra State.
26.11 (A)	अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम. (१९९५-९६)	683	Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them (1995-96)
(B)	" " (१९९६-९७)	684	" " (1996-97)

तक्ता क्रमिक Table No (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमिक Page No (3)	Subject (2)
26.12	उद्योगानुसार संप व टाळेवंदीची संख्या	685	Industrywise Number of strikes and lockouts.
26.13	औद्योगिक तंटे	686	Industrial disputes.
26.14	सभासद संख्येनुसार कामगार संघटनांची वर्गवारी	688	Distribution of Trade Unions according to their membership size.
26.15	शेतमजूर आणि कुशल कामगार यांना मिळणारे वेतन	690	Wages paid to Agricultural and skilled labourers for the year.
26.16	कारखान्यात काम करणाऱ्या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसुतीविषयक फायदे.	692	Yearwise number of female workers employed in factories and maternity benefits given.
26.17	(A) सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादक कारखान्यातील निवडक केंद्रातील गैरहजेरी. (१९९५-९६)	693	Absenteeism in Cotton Textile and Engineering industries at selected centres. (1995-96)
	(B) ... (१९९६-९७)	695	.. (1996-97)
26.18	श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे ...	697	Cases decided under workmen's compensation Act, 1923.
26.19	नोंदणीकृत कामगार संघटनांची संख्या, सभासद संख्या, उत्पन्न, खर्च व निधी.	698	Number of Registered Trade Unions and Membership income, expenditure and funds.
26.20	महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांची संख्या (१९८१ ते १९९६)	699	No. of Employees in State Government, Zilla Parishad and Municipal Council Offices in Maharashtra State(1981-1996).
26.21	राज्य शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कार्यालयातील जिल्हावार स्त्री-पुरुष कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून).	700	Districtwise No. of employees by sex in State Government, Zilla Parishad and Municipal Councils (Excluding vacant posts).
26.22	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार राज्य शासकीय कर्मचारी (कर्मचारी गणना १९९५ व १९९६).	702	Districtwise and Classwise State Government Employees. (Census of employees 1995 and 1996.)
26.23	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार जिल्हा परिषद कर्मचारी (कर्मचारी गणना १९९५ व १९९६).	704	Districtwise and Classwise Zilla Parishad Employees, (Census of Employees 1995 and 1996).
26.24	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार नगरपरिषद कर्मचारी (कर्मचारी गणना १९९५ व १९९६).	706	Districtwise and classwise Municipal Council Employees. (Census of Employees. 1995 and 1996).
	27. बँका व विमा व्यवसाय	709	BANKING AND INSURANCE
27.1	जिल्हानिहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये	710	Districtwise No. of Commercial Banking Offices.
27.2	लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयाचे वर्गीकरण	726	Commercial Banking Offices classified according to population ranges.
27.3	(A) वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसायानुसार जिल्हावार वर्गीकरण. (१९९५-९६)	728	Districtwise and occupationwise classification of outstanding credit of Scheduled Commercial Banks. (1995-96)
	(B) ... (१९९६-९७)	736	.. (1996-97)
27.4	मार्च १९९६ व १९९७ अखेर राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्जे.	744	Deposits and advances of Scheduled Commercial Banks by State for March ending 1996 and 1997).
27.5	वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या (३१ मार्च १९९६ व १९९७ रोजी).	746	Number of Offices of Scheduled, Non-scheduled and Co-operative Banks. (As on 31st March 1996 and 1997).

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	28. शासकीय अर्थव्यवस्था	747	PUBLIC FINANCE
28.1	महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल ...	748	Total Revenue of Maharashtra Government.
28.2	महसूली लेख्यातून केलेला खर्च ...	749	Expenditure from Revenue Accounts.
28.3	भांडवली अर्थसंकल्प ...	750	Capital Budget.
28.4	एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती	751	Overall Budgetary Position.
28.5	एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशानुसार टक्केवारीची विभागणी ...	752	Percentage distribution of total expenditure in to different purpose categories.
28.6	आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारी ...	753	Percentage distribution of Government expenditure according to Economic classification.
28.7	वस्तूनुसार अबकारी महसूल ...	754	Excise Revenue by Commodities
28.8	निव्वळ उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या व निव्वळ उत्पन्न (१९९५-९६)	755	Number of Returns & Net Income by range of Net Income (1995-96)
28.9	कर उत्पन्न गटानुसार कर मागणी व कर दात्यांच्या विवरणानुसार उत्पन्न (१९९५-९६)	756	Number of Returns, Income Returned. Tax payable by status and Returned Income range (1995-96)
28.10	उत्पन्नाच्या साधनानुसार विवरणाची संख्या, एकूण उत्पन्न व एकूण कर. (१९९५-९६)	758	Number of Returns, Gross Income and Gross Tax by source of Income. (1995-96)
28.11	कपात/सुटच्या प्रकारानुसार कपात/सुट किंवा सवलत (१९९५-९६)	759	Deductions/rebates and relief by nature of deducton/ rebate. (1995-96)
28.12	महाराष्ट्र राज्यातील अल्पबचत योजना ...	760	Small Savings Scheme in the State.
28.13	महाराष्ट्र राज्याच्या महसूली जमेचे विवरणपत्र ...	761	Statement of Revenue Receipts of Maharashtra State.
28.14	महाराष्ट्र राज्याच्या महसूली खर्चाचे विवरणपत्र ...	764	Statement of Revenue expenditure of Maharashtra State.
28.15	महसूली व भांडवली लेख्यांवरील जमा व खर्च	769	Receipts and expenditure on revenue and capital accounts.
28.16	प्रशासकीय विभागांचे उत्पन्न व खर्च लेखा ...	770	Income and outlay account of Administrative Department.
28.17	शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा ...	772	Production account of departmental enterprises.
28.18	सर्वसाधारण शासनाचा भांडवली वित्तीय लेखा ...	774	Capital finance account of General Government.
28.19	वस्तू, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार-राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	776	Transactions in goods service and transfers-- Capital accounts of Government administration and departmental commercial undertakings.
28.20	शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा. ...	778	Changing in financial assets : Capital account of Government Administration and departmental commercial undertakings.
28.21	शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा....	778	Changing in financial liabilities : Capital account of Government Administration and departmental commercial undertakings.
28.22	रोख रकमा व भांडवल यांचा ताळेमेळ : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा.	780	Cash and capital reconciliation : account of Government Administration and departmental commercial undertakings.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
29. किमती आणि निर्देशांक		783	PRICES AND INDICES
29.1 (A)	मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तूंच्या घाऊक किमती. (१९९५-९६)	784	Wholesale prices of certain agricultural and other essential commodities at Mumbai market. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	787	" (1996-97)
29.2 (A)	वस्तूंचा गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किमतीचा निर्देशांक (नवीन मालिका) (१९९५-९६)	790	All India index numbers of wholesale prices by groups and sub-groups of commodities (New Series). (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	792	" (1996-97)
29.3 (A)	राज्यातील निवडक केंद्रामधील कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक. (१९९५-९६)	793	Consumer price index numbers for the working classes of selected centres in the State. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	804	" (1996-97)
29.4 (A)	नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (१९९५-९६)	814	Consumer price index numbers for urban non-manual employees. (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	815	" (1996-97)
29.5 (A)	राज्यातील निवडक केंद्रामधील कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका) (१९९५-९६)	816	Consumer price index numbers for the working class at selected centres in the State (New series). (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	818	" (1996-97)
29.6	निवडक केंद्राचे नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक ...	820	Consumer price index numbers for urban non-manual employees for selected centres.
29.7	औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किमतीचे निर्देशांक. ...	821	Consumer price index numbers for industrial workers (All India).
29.8 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्वाच्या शेती मालाच्या घाऊक किमती. (१९९५-९६)	822	Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	827	" (1996-97)
29.9	सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किमती ...	832	Prices of gold and silver in Mumbai market.
29.10 (A)	महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (१९९५-९६)	833	Consumer price index number for agricultural labour in Maharashtra (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	834	" (1996-97)
29.11 (A)	महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किमतीचा गटवार निर्देशांक. (१९९५-९६)	835	Retail price index numbers for urban areas in Maharashtra by groups of commodities (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	836	" (1996-97)
29.12 (A)	महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किमतीचा गटवार निर्देशांक. (१९९५-९६)	837	Retail price index numbers for rural areas in Maharashtra by groups of commodities (1995-96)
(B)	" (१९९६-९७)	838	" (1996-97)

संज्ञा अंकीय Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	30. पंचवार्षिक योजना	839	FIVE-YEAR PLAN
30.1	पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील तरतूद आणि खर्च	840	Outlay and expenditure under five-year annual Plans.
30.2	राज्य/केंद्र शासित प्रदेशांची पहिली पंचवार्षिक योजना ते आठवी पंचवार्षिक योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद/खर्च	843	Per capita plan outlay/expenditure first plan to eight plan States/Union Territories.
30.3	राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना	852	State plan and centrally sponsored programmes.
	31. संयुक्त भांडवली संस्था	853	JOIN STOCK COMPANIES
31.1	कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था	854	Companies at work newly registered and Liquidated.
31.2	संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या	855	Number of Joint stock companies.
	32. सार्वजनिक अंगीकृत संस्था	857	PUBLIC UNDERTAKING
32.1 (A)	महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळाकडून कारखान्यांना दिलेले कर्ज (१९९५-९६)	858	No. of Units and Amount of loan advanced by Maharashtra State Financial Corporations to industries. (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	849	(1996-97)
32.2	गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे	860	Loans received and houses constructed by the Housing Development Board.
32.3	महाराष्ट्र कृषि उद्योग मंडळाची निवडक साध्यविषयक सांख्यिकी	863	Statistics relating to selected Achievements of State Agro Industrial Corporation.
	33. सार्वजनिक प्रशासन व नियंत्रण सांख्यिकी	865	PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS
33.1 (A)	जिल्हा परिषदेमधील क्षेत्र, लोकसंख्या सभासदत्व, आणि उत्पन्न खर्च (१९९५-९६)	867	Area, population, membership, income and expenditure of Zilla Parishad (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	868	(1996-97)
33.2 (A)	जिल्हा परिषदांच्या प्रमुख शीर्षाखालील उत्पन्न (१९९५-९६)	869	Income of Zilla Parishad by Major Heads (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	870	(1996-97)
33.3 (A)	जिल्हा परिषदांच्या प्रमुख शीर्षाखालील खर्च (१९९५-९६)	871	Expenditure of Zilla Parishad by Major Head (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	872	(1996-97)
33.4 (A)	जिल्हातील ग्रामपंचायती व पंचायत समित्या यांच्या संख्या (१९९५-९६)	873	Number of Gram Panchayats and Panchayat Samities by Districts. (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	874	(1996-97)
33.5	लोकसभेची व विधानसभेची मतदार संख्या	875	Number of electors for Lok Sabha and Vidhan Sabha.
33.6	लोकसभा व विधानसभेच्या जिल्हावार एकूण जागा	876	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats by Districts

क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ Page No. (3)	Subject (2)
33.7	विधानसभा १९९५ च्या निवडणुकीत झालेले मतदान, मतांचे शेकड्या प्रमाण व पक्षानुसार जिंकलेल्या जागा	878	Election to the Vidhan Sabha 1995 votes polled percentage of votes polled and seats won according to parties.
33.8	लोकसभा १९९६ व विधानसभा १९९५ मधील निवडणुकीत झालेले मतदान	884	No. of votes polled in the latest Lok Sabha 1996 and Vidhan Sabha Elections of 1995.
33.9	भारतातील विधानसभा व लोकसभेच्या जागा	885	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats in India.
33.10 (A)	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च (१९९५-९६)	886	Income and expenditure of Village Panchayat (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	888	(1996-97)
33.11 (A)	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचे उत्पन्न (१९९५-९६)	890	Income of Municipal Councils and Corporation (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	908	(1996-97)
33.12 (A)	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचा खर्च (१९९५-९६)	922	Expenditure of Municipal Councils and Corporation (1995-96)
(B)	(१९९६-९७)	938	(1996-97)
34. संकीर्ण		955	MISCELLANEOUS
34.1	रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हानिहाय शाखा, सभासद व प्रथमोपचार स्वयंसेवक संस्था (१९९४-९५)	956	Red-Cross branches, their membership and First Aid posts by district (1994-95).
34.2	रेडक्रॉस संस्थांचे जिल्हावार उत्पन्न व खर्च (१९९४-९५)	957	Income and expenditure of Red-Cross Societies by district (1994-95).
34.3	महाराष्ट्रातील विश्रामघासे, विश्राम गृहे व कक्ष संख्या (१९९५-९६) (१९९६-९७)	958	Number of Rest Houses and Dak Bangalows by district. (1995-96) (1996-97)
34.4	बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार (आर्थिक गणना, १९९०)	959	Number of non-agricultural Establishments and Employment (Economic Census, 1990).
34.5	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञप्तीची जिल्हावार संख्या (१९९५-९६) (१९९६-९७)	961	Number of licences granted in each district under the Mumbai Money-Lenders, Act, 1946. (1995-96) (1996-97)
34.6	जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहाराची माहिती.	962	Transactions of licensed money-lenders in each district.
34.7	भारतीय रिझर्व्ह बँकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी	964	Financial statistics relating to the Reserve Bank of India.
34.8	नोंदलेल्या दस्तऐवजांची संख्या, वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मालकीचे मूल्य	966	Number and description of registered documents and value of property transferred.
34.9	महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या	968	Number of marriages registered in the State of Maharashtra.

महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी

जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेमुळे आणि जिल्ह्यांच्या नावातील बदलामुळे खालील बदल झाले आहेत :-

- (१) कुलाबा जिल्ह्याचे नाव १ मे १९८१ पासून बदलून "रायगड" असे ठेवण्यात आले आहे.
- (२) त्यावेळच्या रत्नागिरी, कोल्हापूर, औरंगाबाद व परभणी या जिल्ह्यांची पुनर्रचना करून "सिंधुदुर्ग" व "जालना" हे दोन नवे जिल्हे दिनांक १ मे १९८१ पासून करण्यात आले आहेत.
- (३) त्यावेळच्या उस्मानाबाद, सोलापूर, बीड व चंद्रपूर या जिल्ह्यांची पुनर्रचना करून "लातूर" व "गडचिरोली" हे नवे जिल्हे अनुक्रमे दिनांक १६ ऑगस्ट १९८२ व दिनांक २६ ऑगस्ट १९८२ पासून करण्यात आले आहेत.

नवनिर्मित जिल्ह्यांची आकडेवारी सध्या उपलब्ध असल्यास ती या पुस्तिकेत वेगळी दाखविण्यात आलेली आहे.

Note on Reorganisation of Districts in Maharashtra

The following changes have been effected on account of reorganisation of the districts and change in name of districts :-

- (1) The name of Kulaba district is changed to "Raigad" district with effect from 1st May 1981.
- (2) Two new districts "Sindhudurg" and "Jalna" have been created, with effect from 1st may 1981, by reorganising then existing districts of Ratnagiri, Kolhapur, Aurangabad and Parbhani.
- (3) Two new districts, "Latur" and "Gadchiroli" have been created, respectively with effect from 16th August 1982 and 26th August 1982, by reorganising then existing districts of Osmanabad, Solapur, Beed and Chandrapur.

The data for the newly created districts if readily available is reported separately in this issue.

प्रास्ताविक

०.१ महाराष्ट्र राज्य १९६० मध्ये स्थापन झाल्यापासून "राज्य सांख्यिकी गोषवारा" हे प्रकाशन प्रकाशित करण्यात येते. त्या मालिकेतील हा अड्डाविसावा अंक आहे. हा गोषवारा प्रसिध्द करण्याचा हेतू हा की, त्यामुळे राज्यातील शक्य तितक्या जास्तीत जास्त सार्वजनिक व आर्थिक बाबींच्या पार्श्वभूमिवरील आकडेवारी उपलब्ध व्हावी आणि तसेच ह्या गोषवाऱ्याची उपयुक्तता फक्त संदर्भ पुस्तिका म्हणून नसून संशोधनाकरिता, नियोजनाकरिता राज्याच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करण्याच्या दृष्टीनेही तो उपयुक्त ठरेल. यामध्ये देण्यात आलेली जास्तीत जास्त माहिती शक्यतो जिल्हानिहाय असून त्यामुळे जिल्हाजिल्हातील तुलना करणे शक्य होईल. तसेच हक्क दिलेल्या काही सामाजिक व आर्थिक क्षेत्रातील निरनिराळ्या वर्षांच्या आकडेवारीच्या मालिकेवरून त्या त्या क्षेत्रातील झालेले बदल अभ्यासण्यास मदत होईल.

०.२ प्रकाशित होणारा हा अंक १९९५-९६ व १९९६-९७ वर्षांचा एकत्रित असून त्यातील अधिकांश माहिती शक्य तेवढी १९९५-९६ व १९९६-९७ वर्षांची आहे. १९९५-९६ व १९९६-९७ ची माहिती उपलब्ध नसल्यास उपलब्ध असलेल्या अद्ययावत वर्षाची माहिती देण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे १९९५-९६ व १९९६-९७ वर्षांपर्यंतच्या वर्षवार माहितीची मालिका ह्यात दिलेली आहे. ह्या गोषवाऱ्यात प्रस्तुत केलेली माहिती मूलतः राज्य सरकार व केंद्र सरकारच्या विविध विभागात तसेच स्थानिक संस्थात संकलित करण्यात येते. हे विभाग अशी माहिती तयार करून अलिकडील वर्षासाठी, अस्थाई माहिती उपलब्ध करून देतात व नंतर ही अस्थायी माहिती अंतिम करण्यात येते. तेव्हा पूर्वी दिलेल्या माहितीपेक्षा ह्या अंतिम माहितीत थोडाफार फरक आढळतो, ह्या कारणमुळे ह्या गोषवाऱ्यात प्रकाशित झालेली माहिती संचालनालयाच्या इतर प्रकाशनातील (उदा. महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी, महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी) किंवा ह्यापूर्वी प्रकाशित झालेले सांख्यिकी गोषवाऱ्यांचे अंक ह्यात प्रकाशित झालेल्या माहितीशी जुळणार नाही.

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र

०.३ ही माहिती दोन भागात विभागली आहे. पहिल्या भागात राज्याविषयी सर्वसाधारण माहिती दिली आहे. दुसऱ्या भागामध्ये लोकसंख्या, कृषि इत्यादी विविध विषयांवरील आकडेवारी देण्यात आली आहे. प्रत्येक बाबीसमोर महाराष्ट्र आणि भारत यांची आकडेवारी कोणत्या वर्षाची आहे हे नमूद करण्यात आले आहे. काही बाबतीत हा काळ एकच नसतो. त्यावेळी भारतासाठी अद्ययावत उपलब्ध असलेल्या वर्षाची/काळाची आकडेवारी देण्यात येऊन तुलनात्मक अभ्यासासाठी महाराष्ट्राची त्याच वर्षाची / काळाची आकडेवारी देण्यात आली आहे. तसेच ह्या टक्केवारीने देशातील आकडेवारीत महाराष्ट्राचा किती हिस्सा आहे हेही दर्शविले आहे.

INTRODUCTORY

0.1. This is the Twenty Eight issue of the Statistical Abstract of Maharashtra State which is being published since its formation 1960. The purpose of publishing this Abstract is to present background statistical material on as many socio-economic characteristics of the State as is possible so that the Abstract may prove useful not only as a reference book but also for research, planning or further socio-economic studies about the State. The information is to the extent feasible, is presented districtwise for interdistrict comparison some social and economic statistics are presented over a series of years to study changes in these fields.

0.2. The present issue relates to the year 1995-96 and 1996-97 and the detailed data are published for the year 1995-96 and 1996-97 wherever such data were available. Wherever data for 1995-96 and 1996-97 were not available, the data for latest available year are given. Also, yearly series up to the year 1995-96 and 1996-97 are presented. The statistical data presented in this Abstract are initially compiled by various departments of the State Government, Government of India, Local Bodies, etc. These departments usually prepare and release provisional figures for recent years. These provisional figures are in the process of finalisation and ultimately when they are finalised, they are slightly different from the provisional figures released earlier. For this reason, the data published in the other publications of this Directorate, viz., "Hand-book of Basic Statistics of Maharashtra State" "Economic Survey of Maharashtra" or the earlier issue of the Statistical Abstract may not exactly tally with those published in this Abstract.

MAHARASHTRA AT A GLANCE

0.3. This table is divided into two parts. In the first part, some general particulars about the State are given. In the second part, the statistics on various subjects, such as population, agriculture, etc. are presented along with the corresponding figures relating to the country. In some cases where the period to which the figures concerning Maharashtra and India, respectively relate, is not identical, the data for latest available year for India is shown and comparison of Maharashtra with India is made with reference to this period. The statement also gives percentage share of Maharashtra with the figures relating to the country.

०.४ बाब क्रमांक ५.१ मध्ये दिलेल्या कारखाने आणि रोजगारविषयक माहितीमध्ये संरक्षणविषयक कारखाने समाविष्ट आहेत. बाब क्रमांक ९.२ मध्ये दर १०० चौ. किलोमिटरभागे दिलेली रस्त्यांची लांबीविषयक माहिती भारत सरकारच्या वाहतूक आणि जहाज खात्याकडून पुर्तविली गेली आहे. बाब क्रमांक १० मध्ये दाखविण्यात आलेले अंदाजित राज्य उत्पन्न आणि राष्ट्रीय उत्पन्न सुधारित मालिकेनुसार दाखविले आहे. भारताकरिता अंदाजित राष्ट्रीय उत्पन्न आणि एकूण निव्वळ देशांतर्गत उत्पन्नसुद्धा दिलेले आहे.

सारांश तक्ते

०.५ सारांशविषयक तक्त्यात काही महत्त्वाच्या विषयावरील माहिती दिलेली आहे. ह्यातील माहिती १९६०-६१ ह्या वर्षासाठी व त्यानंतर संदर्भ वर्षांपर्यंत दर दहा वर्षांच्या अंतराने देण्यात आली आहे.

०.६ यापुढे सांख्यिकीय माहितीचे विषयवार तक्ते दिले आहेत. या तक्त्यात जिल्हावार माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकीय संघटनेने सुचवल्याप्रमाणे विषयाची व त्याखालील तक्त्यांची मांडणी करण्यात आली आहे.

0.4. The information regarding factories and employment shown against item 5.1 is inclusive of defence factories. Road length per 100 Sq. km. of area shown against item 9.2 is quoted from the information supplied by the Ministry of Transport and Shipping. The estimates of State Income and National Income given against item No. 10 are according to revised series. For India, estimate of National Income and Net National Domestic Product, is shown.

SUMMARY TABLES

0.5 Summary tables of some important topics have been presented here. The data are presented in the form of series for 1960-61 and thereafter at an interval of Ten years till the year reference.

0.6. Statistical tables on various subjects are presented thereafter. Districtwise data are depicted in these tables. The tables are grouped under various subjects and are arranged as per recommendations made by the Central Statistical Organisation.